

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1258828

Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Adaptation of Patients' Care Perception Scale for Nursing Students to Turkish: A Validity and Reliability Study

Özlem KARATANA¹ , Tuğba ÖZTÜRK YILDIRIM¹

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:
O.K. 0000-0002-1985-8256; T.O.Y. 0000-0002-6853-8996

¹Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İstanbul.

Sorumlu yazar / Corresponding author: Özlem KARATANA,
E-posta: ozlemkaratana@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 02.03.2023

Kabul tarihi / Date of acceptance: 06.09.2023

Atf / Citation: Karatana, Ö., ve Öztürk Yıldırım, T. (2023). Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 5(3), 213-218. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1258828

ÖZ

Giriş: Hastaların bakım ihtiyaçlarının karşılanması hemşirelerin yanı sıra hemşirelik öğrencilerinden de beklenen önemli bir yetkinliktir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasını ve psikometrik analizlerini yapmaktır.

Yöntem: Metodolojik tipte olan bu araştırma, Haziran-Temmuz 2022 tarihleri arasında İstanbul'da bulunan bir devlet hastanesinde 291 hasta ile yürütüldü. Veriler Katılımcı Bilgi Formu ve Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği kullanılarak toplandı. Dil eşdeğerlilik ve kapsam geçerliği için uzman görüşü alındı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik ve yapı geçerliğine yönelik açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi kullanıldı. İç tutarlılığı belirlemek amacıyla Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı hesaplanarak test-tekrar test güvenirlilik korelasyonu yapıldı.

Bulgular: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği puan ortalamasının $4,46 \pm 0,53$ arasında olduğu bulundu. Uyum indeksleri değerleri $X^2=88,2$; $\chi^2/sd=1,02$; RMSEA=0,03; CFI=0,99; GFI=0,97; AGFI=0,87; NFI=0,96; SRMR=0,04 bulunarak faktör yapısının iyi uyum gösterdiği bulundu. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçme aracının dört boyut (profesyonellik, güvence, kişilerarası ilişki ve bilgi-beceri) ve 28 maddeden oluştuğu belirlendi. Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı 0,94 olduğu belirlendi ve ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu bulundu.

Sonuç: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği Türk kültürü için geçerli ve güvenilir bulundu.

Anahtar Kelimeler: Güvenirlilik ve geçerlilik; hemşirelik bakımı; hemşirelik öğrencileri.

ABSTRACT

Introduction: Meeting the care needs of patients is an important competency expected from nursing students as well as nurses.

Aim: The aim of this study was to conduct Turkish adaptation and psychometric analysis of the Patients' Perception of Care Scale for Nursing Students.

Method: This methodological type research was conducted with 291 patients in a public hospital in Istanbul between June and July 2022. Data were collected using the Participant Information Form and the Patients' Perception of Care Scale for Nursing Students. Expert opinion was obtained for language equivalence and content validity. Descriptive statistics and explanatory and confirmatory factor analyses for construct validity were used to analyse the data. Test-retest reliability correlation was performed by calculating Cronbach's alpha reliability coefficient to determine internal consistency.

Results: The mean score of the Patients' Perception of Care Scale for Nursing Students was found to be 4.46 ± 0.53 . The values of the fit indices were $X^2=88.2$; $\chi^2/sd=1.02$; RMSEA=0.03; CFI=0.99; GFI=0.97; AGFI=0.87; NFI=0.96; SRMR=0.04 and the factor structure was determined to show a good fit. As a result of exploratory factor analysis, the measurement tool was determined to consist of four dimensions (professionalism, assurance, interpersonal relationship, and knowledge-skills) and 28 items. Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.94 and the scale was found to be a highly reliable scale.

Conclusion: The Patients' Perception of Care Scale for Nursing Students was found to be valid and reliable for Turkish culture.

Keywords: Nursing care; nursing students; reliability and validity.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Hemşireliğin temelini oluşturan “bakım” kavramı, sağlıklı/hasta bireylerin temel gereksinimlerini karşılamalarına, kapasitelerini geliştirmelerine ve idame etmelerine, yaşamlarını sürdürme ve acı durumunda minimum düzeyde fonksiyonlarını kullanabilmelerine yardım etmek üzere özenli ve saygılı bir şekilde doğrudan yapılan her şey olarak tanımlanmaktadır (Engster, 2005). Literatür incelendiğinde hemşireler tarafından verilen bakımın hasta memnuniyeti üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Gares, 2011; Milutinovic, Simin, Brkiç ve Brkiç, 2012; Peprah ve Atarah, 2014; Chan, Chu, Yen ve Chou, 2015). Hastaların bakım hizmetlerindeki memnuniyeti tüm hastane hizmetlerini etkilemesi nedeniyle bakım davranışları, hemşirelerin yanı sıra hemşirelik öğrencilerinden de beklenen önemli bir yetkinliktir (Bucco, 2015; Labrague ve ark., 2016).

Hemşirelik öğrencilerinin bakım becerilerinin gelişmesi için bilgi ve klinik uygulamanın paralel olması gerekmektedir (Henderson ve ark., 2018; Kim, Park, Hong ve Chung, 2018; Perry, Henderson ve Grealish, 2018). Sağlık kuruluşlarında uygulama yapılan klinikler alınan eğitimlerin beceriye dönüşmesi için bir öğrenme süreci oluşturur ve hemşirelik öğrencilerinin hasta bakım davranışlarına yönelik deneyimlerini geliştirerek öz yeterliklerini desteklemeye yardımcı olur (Henderson ve ark., 2018). Mezun olduklarında ise kaliteli hemşirelik bakımı vermelerini sağlayarak hem hasta memnuniyetinin hem de hemşirelik hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına olanak sağlayacaktır (Karaca ve Durna, 2018). Türkiye’deki hemşirelik eğitiminde de öğrenci hemşireler eğitimlerin bir parçası olarak kliniklerde hemşirelerin gözetiminde hastalara bakım vererek yetkinliklerini geliştirmektedir (Özsaban ve Bayram, 2020).

Hastaların bakıma yönelik memnuniyetleri belli aralıklarla geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarıyla değerlendirilmelidir. Türkiye’de literatür incelendiğinde hasta tarafından hemşirelik bakım kalitesini değerlendiren ölçüm araçlarının yetersiz olmasının (Karaca ve Durna, 2018) yanı sıra öğrenci hemşirelere yönelik bakım kalitesini değerlendiren ölçüm aracına rastlanmamıştır. Bu doğrultuda bu çalışmada Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması ve kullanımının artırılması hedeflenmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türkçe uyarlamasını ve psikometrik analizlerini yapmaktır.

Araştırma Soruları

1. Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği Türkçe formu geçerli bir araç mıdır?
2. Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği Türkçe formu güvenilir bir araç mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Bu araştırma metodolojik türde gerçekleştirildi.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Bu araştırma İstanbul’da bir devlet hastanesinde Haziran - Temmuz 2022 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul’da bir devlet hastanesinin dahiliye ve cerrahi servislerinde yatan hastalar oluşturmaktadır. Hastanede en az 24 saat geçirmiş ve öğrenci hemşire tarafından bakım hizmeti almış, bilinci açık, koopere ve oryante, 18 yaşından büyük ve Türkçe dilini anlayabilen 291 hasta örnekleme dahil edildi. Literatür incelendiğinde ölçek çalışmalarında geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin doğruluğu için ölçek maddesinin 10 katı kadar katılımcıya ulaşılması gerektiği belirtilmektedir (Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham, 2010; Sousa ve Rojjanasirrat, 2011). Araştırmada bu kurala dikkat edildi ve örneklem büyüklüğü belirlenerek Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi yapıldı.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilere ve hastalara uygulanan Katılımcı Bilgi Formu ve hastalara uygulanan Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği kullanıldı.

Katılımcı Bilgi Formu: Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla literatür araştırması sonucunda oluşturulan bu form; yaş, eğitim, cinsiyet gibi soruların yanında hastaların hizmet aldıkları birime ve bakımın memnuniyetine yönelik soruları içermektedir (Milutinovic ve ark., 2012; Bucco, 2015; Jagoda, Edirisinghe ve Meegoda, 2019).

Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği: Jagoda ve arkadaşları (2019) tarafından Watson’ın insan bakımı teorisi, Caring Behaviors Inventory-24 (CBI-24) ve Hasta Memnuniyeti Ölçeği temel alınarak hastaların öğrencilere yönelik hemşirelik bakım algısını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek kesinlikle katılıyorum (5 puan) ve kesinlikle katılmıyorum (1 puan) arasında değişen beşli likert tipindedir. Ölçek toplam 28 soru ve dört alt boyuttan (profesyonellik, güvence, kişilerarası ilişki ve bilgi-beceri) oluşmaktadır. Puan ortalaması en düşük 1 ve en yüksek 5 olarak hesaplanmıştır. Puanın artması hasta memnuniyetinin olumlu olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması için orijinal ölçeğin yazarından e-mail yoluyla izin alındı. Araştırma için Doğuş Üniversitesi Etik Kurulu’ndan onay alındı (Tarih: 20/05/2022 ve Sayı No: 25492). Kurum izni ve çalışma Helsinki Bildirgesi kuralları çerçevesinde gönüllük esasına bağlı olarak katılımcılara araştırma öncesi bilgilendirme yapılarak onam alındı.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, katılımcılara araştırmanın amacı açıklandıktan sonra yüz yüze görüşme tekniğiyle araştırmacı tarafından toplandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, IBM SPSS 26 (Statistical Package for Social Science) ve faktör analizleri için IBM AMOS 23 (Analysis of Moment

Tablo 1: DFA'da Kullanılan Uyum İndekslerine İlişkin İyi ve Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri ile Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Ölçütleri (n = 291)

Uyum İndeksleri	İyi Uyum Ölçütleri	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütleri	Ölçeğin Uyum Ölçütleri
p değeri	$0,05 \leq p \leq 1$	$0,01 \leq p \leq 0,05$	0,00
x² /sd	$0 \leq x^2 /sd \leq 2$	$2 \leq x^2 /sd \leq 3$	1,02
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,03
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,97
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,99
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	0,87
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,04
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,96

Kaynak: Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003.

Structures) programları kullanılarak değerlendirildi. Örneklem sayısının yeterliliğini belirlemek ve maddelerin faktör analizine uygunluğu için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği), Bartlett küresellik testleri, tanımlayıcı özelliklere yönelik verilerin incelenmesinde ise yüzdelik, frekans, minimum, maksimum, ortalama değerler, standart sapma, sıklık tabloları ile merkezi-yaygınlık ölçütleri kullanıldı. Ölçeğin dil geçerliliği için çeviri-geri çeviri tekniği kullanıldı. Kapsam geçerliliği için ise kapsam geçerlilik indeksi ve Davis tekniği kullanıldı. Ölçeğin yapı geçerliliğine yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), güvenilirliği için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, ilişki korelasyon katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile analiz edildi.

Bulgular

Hastaların yaş ortalaması $44,19 \pm 18,96$ yıl, %53,9'u erkek ve %52,1'i ilköğretim mezunudur. Hastaların %67,7'si cerrahi biriminde kalmaktadır ve hastane kalış süresi $6,10 \pm 4,79$ gündür. Hastaların %96,8'i hemşirelik hizmetlerinden memnun kaldığını belirtmektedir.

Ölçeğin Dil Geçerliliği: Dil geçerliliğinde çeviri-geri çeviri yöntemi kullanıldı. Orijinal dili İngilizce olan ölçek, iki dil bilimci tarafından Türkçe'ye çevrildi. Türkçe dil uzmanı tarafından anlam ve dil bilgisi açısından kontrolleri sağlanarak ölçeğin Türkçe formu oluşturuldu. Ardından oluşturulan Türkçe form, Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim olan iki dil bilimci tarafından İngilizce'ye çevrildi. Bağımsız bir İngilizce dil uzmanı tarafından anlam ve dil bilgisi açısından kontrolleri sağlanarak ölçeğin İngilizce formu oluşturuldu. Oluşturulan İngilizce formu, ölçeği geliştiren yazara gönderilerek, maddelerin uygunluğuna yönelik geri bildirim alındı ve ölçeğin son hali oluşturuldu.

Ölçeğin Kapsam Geçerliliği: Bir ölçeğin ve ölçekteki her maddenin ölçülmek istenen yapıyı ne derecede temsil ettiği veya uygun olduğunun incelenmesidir (Yaghmaie, 2003). Ölçeğin kapsam geçerlilik oranlarının ve kapsam geçerlilik indeksinin hesaplanmasında Davis tekniği kullanıldı. Bir ölçeğin kapsam geçerliliğini değerlendirmek için 3 ila 20 uzmandan ölçekteki maddelerin kültüre uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından görüş alınarak kapsam geçerlilik indeksinin hesaplanması gerektiği belirtilmektedir (Esin, 2014). Ölçek, 10 uzmana gönderilerek ölçek maddelerinin uygunluğu açısından değerlendirmeleri istendi. Bu uzmanlar araştırılan bilim alanını, ölçek sorusu hazırlama teknik ve yön-

temlerini bilen, hemşirelikte yönetim ve halk sağlığı hemşireliği alanlarında öğretim üyeleri tarafından çevirinin uygunluğu ve kapsam geçerliliği yönünden incelendi. Uzmanların ölçek maddelerine %80 oranında, 3 ve üzeri puanlandırılması gerektiğinden (Grant ve Davis, 1997) bu çalışmada ölçek maddelerine verilen puan ortalamalarının 3,83 - 4 arasında olduğu görüldü. Değerlendirme sonrasında ölçek maddelerine ilişkin minimal düzenlemeler yapılarak ölçeğin kapsam geçerlilik indeksi belirlendi (Buyukozturk, Kılıc, Akgun, Karadeniz ve Demirel, 2013; Esin, 2014). Ölçeğin kapsam geçerliliği indeksi 1 bulundu.

Yapı Geçerliliği: Bir ölçme aracında yer alan maddelerin kavramı ya da kavramları sayısal olarak ölçen ve ölçülen faktörlerin incelenmesi ile ilişkisinin belirlenmesi için yapı geçerliliğine bakılması gerekmektedir (Gözüm ve Aksayan, 2003). Geliştirilen ya da geliştirilmiş bir ölçeğin farklı kültürlere uyarlanmasında kullanılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapı geçerlilik yöntemlerinden biridir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). DFA öncesi örneklem büyüklüğünün istatistiksel olarak yeterli düzeyde olması gerektiği belirtilmektedir. Bu çalışma için 291 kişiye ulaşıldı. Örneklem büyüklüğünün yeterliliğinde kullanılan KMO ve Bartlett Testi (Meydan ve Şeşen, 2015) yapılarak (KMO = 0,944, $X^2 = 4177,084$, $p = 0,00$) örneklemin mükemmel düzeyde olduğu belirlendi. Sonrasında yapılan DFA için SPSS AMOS Graphics 23 programı kullanılarak DFA sayıltıları (assumptions), x^2/sd , RMSEA, CFI, GFI, AGFI, NFI ve SRMR uyum indekslerine bakıldı. Doğrulayıcı faktör analizinde, 28 maddelik dört faktörlü yapı maddelerin faktör yüklerinin 0,54 ile 0,94 arasında olduğu bulundu. Modelin genel uyum katsayılarının yeterli kabul edilebilmesi için CFI'nın 0,90'den büyük ve RMSEA'nın 0,08'den küçük olması gerekmektedir (Hair ve ark., 2010). DFA'da kullanılan uyum indeksleri ve normal değerler Tablo 1'de verildi. Uyum indeksleri değerlerinin incelenmesi sonucunda faktör yapısının iyi uyum gösterdiği bulundu ($X^2 = 88,2$; $sd = 86,47$; $x^2/sd = 1,02$; RMSEA = 0,03; CFI = 0,99; GFI = 0,97; AGFI = 0,87; NFI = 0,96; SRMR = 0,04). Yapı geçerliliği sinanan ölçek modelinin DFA'da görseline ve madde faktör yük değerlerine Şekil 1'de verildi.

İç Tutarlılık Analizi: Ölçme aracında yer alan maddelerin kendi aralarında tutarlılık göstermesi ve istenilen özelliği ölçmesi amacıyla iç tutarlılık güvenilirliği analizi yapılmaktadır (Aksayan ve Gözüm, 2002). Bu analiz için kullanılan en sık yöntemlerden birisi Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının hesaplanmasıdır (Şencan, 2005). Bir ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayı-

Tablo 2: Ölçek Genel Madde Analizi

Ölçek Maddeleri	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha Katsayısı
s1	0,719	0,960
s2	0,747	0,960
s14	0,719	0,960
s15	0,753	0,960
s18	0,754	0,960
s26	0,657	0,961
s27	0,680	0,960
s5	0,692	0,960
s6	0,673	0,960
s7	0,655	0,961
s8	0,636	0,961
s9	0,637	0,961
s10	0,651	0,961
s16	0,692	0,961
s17	0,695	0,960
s3	0,768	0,960
s4	0,751	0,960
s11	0,784	0,959
s12	0,712	0,960
s13	0,599	0,961
s19	0,750	0,960
s20	0,678	0,960
s28	0,702	0,960
s21	0,637	0,961
s22	0,448	0,962
s23	0,650	0,961
s24	0,542	0,961
s25	0,566	0,961

nın 0,50 ve altında olması düşük, 0,50 - 0,70 arasında olması orta, 0,70 - 0,90 arasında olması yüksek, 0,90 ve üstü olması ise mükemmel güvenilirliği göstermektedir (Hinton, McMurray ve Brownlow, 2014). Bu çalışmada ise 0,94 bulunarak ölçeğin yüksek güvenilirlik düzeyinde olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ölçeğin madde analizi neticesinde düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin 0,30 üzeri olduğu belirlendi (Tablo 2).

Güvenirlilik: Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ve test-tekrar test ile ölçeğin iç tutarlılığı değerlendirildi Test tekrar test analizinde iki ölçüm arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişkinin olduğu belirlendi ($p < 0,01$). Hastaların öğrenci hemşireden aldıkları bakıma ilişkin genel puan ortalaması $4,46 \pm 0,53$ bulundu (Tablo 3).

Ölçeğin Zamana Göre Değişmezliği: Ölçme aracının farklı zamanlarda uygulanarak benzer sonuçları vermesi gerekmektedir. Ölçeklerin tekrar uygulanması için önerilen zaman dilimi 2 ya da 4 haftadır (Gözüm ve Aksayan, 2003). Bu çalışma için ilk veri toplanmasının ardından iki hafta sonra örneklem grubu-

Tablo 3: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Tanımlayıcı İstatistikleri (n = 291)

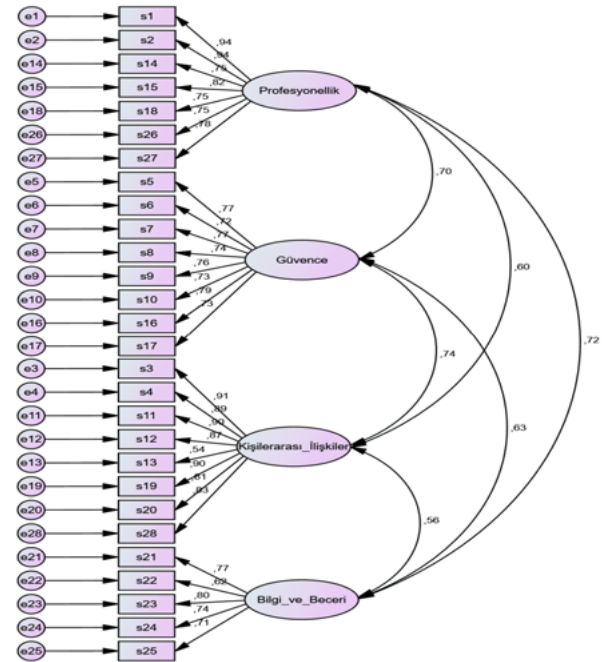
HHÖBA Ölçeği	Min	Maks	Ort	SS
Alt Boyutları				
Profesyonellik (1., 2., 14., 15., 18., 26. ve 27. madde)	1,57	5,00	4,51	0,54
Güvence (5., 6., 7., 8., 9., 10., 16. ve 17. madde)	1,25	5,00	4,51	0,66
Kişilerarası İlişki (3., 4., 11., 12., 13., 19., 20. ve 28. madde)	2,50	5,00	4,42	0,55
Bilgi ve Beceri (21., 22., 23., 24. ve 25. madde)	2,60	5,00	4,39	0,57
Toplam	1,96	5,00	4,46	0,53

Min: Minimum, Maks: Maksimum, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma; HHÖBA: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği

Tablo 4: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Test-Tekrar Test Karşılaştırması (N = 50)

Değişkenler	Ort \pm SS İlk ölçüm	Ort \pm SS İkinci Ölçüm	r [†]	t [‡]	p
Profesyonellik	4,19 \pm 0,93	4,27 \pm 0,95	0,916	-1,071	0,290
Güvence	4,62 \pm 0,76	4,42 \pm 1,24	0,892	1,339	0,187
Kişilerarası İlişkiler	4,24 \pm 1,33	4,17 \pm 1,31	0,903	0,605	0,548
Bilgi ve Beceri	4,37 \pm 1,12	4,45 \pm 1,17	0,875	-0,737	0,465
Ölçek Genel	4,14 \pm 1,31	4,35 \pm 1,39	0,848	-1,457	0,152

Ort = Ortalama; SS = Standart Sapma; [†]r = Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı; [‡]t: Bağımlı Gruplarda t Testi; $p < 0,01$

Şekil 1: Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin DFA görseli ve madde-faktör yükleri

nun özelliklerine sahip 50 kişi ile yapılan test-tekrar testi analiz sonuçlarında iki ölçümün ölçek puanları arasındaki korelasyon analizinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($p < 0,01$) (Tablo 4). İlgili değerler ölçeğin yüksek güvenilirliğini göstermekte olup, zamana göre değişmezliğini ortaya koymaktadır (Çapık, Gözüm ve Aksayan, 2018).

Tartışma

Hasta memnuniyetini etkileyen en önemli faktörlerden biri hemşirelik bakım hizmetleridir. Hastaların hemşirelik bakımına ilişkin algıları, sunulan hemşirelik hizmetlerinin niteliğini yansıtmaya bakımdan önemlidir (Cerit, 2016). Hemşirelerin hastaların beklentileri yönünde bakıma ilişkin hemşirelik girişimlerini planlaması, bakım için gerekli araç-gereçleri ustalıkla kullanabilmesi, profesyonel bilgi-becerilerini hasta merkezli bakım anlayışı çerçevesinde kullanarak etkili iletişim ve güven ilişkisine dayalı uygulamalar ile hasta bakımını gerçekleştirebilmesi hemşirelik eğitiminin bir parçasıdır (Cerit ve Coşkun, 2018). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri kapsamında hastanelerde klinik uygulamaya çıkarak hastalara bakım hizmetlerini sunması hasta memnuniyetine etki edeceği düşünülmektedir. Hem hemşirelik öğrencilerinin eğitim-hastane uygulama entegrasyonunun sağlanması hem de hastaların memnuniyetini değerlendirmek için dizinde geçerli ve güvenilir ölçümlere ihtiyaç vardır. Bu çalışmada Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeğinin Türk kültürüne uygun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptandı.

Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği Profesyonellik (7 madde), Güvence (8 madde), Kişilerarası İlişki (8 madde) ve Bilgi ve Beceri (5 madde) 4 alt boyutlu 28 maddeden oluştuğu belirlendi ve orijinal ölçek ile uyum sağladığı belirlendi. Orijinal ölçekte Hastaların Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği puan ortalamasının $3,47 \pm 0,65$ 'tir (Jagoda, Edirisinghe ve Meegoda, 2019). Bu çalışmada ise $4,46 \pm 0,53$ bulunarak hastaların hemşirelik öğrencilerinin bakımından genel olarak memnuniyet ortalamalarının yüksek olduğu belirlendi. Orijinal ölçeğin profesyonellik alt boyut puan ortalaması $3,67 \pm 0,68$, güvence alt boyut puan ortalaması $3,24 \pm 0,77$, kişilerarası ilişki alt boyut puan ortalaması $3,32 \pm 0,80$ ve bilgi ve beceri alt boyut puan ortalaması $3,66 \pm 0,86$ bulundu (Jagoda, Edirisinghe ve Meegoda, 2019). Bu çalışmada ise profesyonellik alt boyut puan ortalaması $4,51 \pm 0,54$, güvence alt boyut puan ortalaması $4,51 \pm 0,66$, kişilerarası ilişki alt boyut puan ortalaması $4,42 \pm 0,55$ ve bilgi ve beceri alt boyut puan ortalaması $4,39 \pm 0,57$ bulunarak alt boyut ortalamalarının yüksek olduğu belirlendi.

İç tutarlılık güvenilirliği analizi için kullanılan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı orijinal ölçekte 0,93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise 0,94 bulunarak ölçeğin yüksek güvenilirlik düzeyinde olduğu belirlendi. Orijinal ölçekte DFA sonuçlarına rastlanamamıştır. Bu çalışmanın DFA sonuçlarına göre genel uyum katsayılarının $X^2 = 88,2$, $x^2/sd = 1,02$; RMSEA = 0,03, CFI = 0,99; GFI = 0,97; AGFI = 0,87; NFI = 0,96; SRMR = 0,04 olduğu görüldü. Doğrulayıcı faktör analizinde 28 maddelik dört faktörlü yapı maddelerin faktör yüklerinin 2,41 ile 0,47 arasında olduğu belirlendi. Buna göre, kuramsal modelin maddeler arasındaki korelasyonları yeterli düzeyde açıkladığı ve kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bir hastanede gerçekleştirilmesi çalışmayı sınırlandırmaktadır. Ölçeğin farklı örneklem grubu üzerinde test edilmesi önerilmektedir.

Sonuç

Hastaların Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Bakım Algısı Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği iyi düzeyde bulundu. Yapı geçerliliğini değerlendirmek için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları literatürde yer alan orijinal faktör yapısını doğruladı. Yapılan literatür araştırmasında daha çok hastaların hemşirelere yönelik bakım memnuniyetlerini değerlendirdiği ve buna yönelik ölçüm araçlarının olduğu, hastaların hemşirelik öğrencilerine yönelik bakım algısını değerlendirmeye yönelik bir ölçüm aracının olmadığı belirlendiği için bu konuda çalışmanın literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Geliştirilen ölçeğin, hemşirelik öğrencilerinin verdikleri bakımın değerlendirilmesinde yol gösterici olacak kullanılması önerilmektedir.

Etik Kurul: Bu çalışma için etik kurul onayı Doğuş Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 20/05/2022 ve Sayı No: 25492).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı – ÖK, TOY; Veri Toplama / Literatür Tarama – ÖK; Verilerin Analizi ve Yorumlanması – ÖK, TOY; Makalenin Hazırlanması – ÖK, TOY; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi – ÖK, TOY.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Aksayan, S., ve Gözüm, S. (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: Ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 4(1), 9-14.
- Bucco, T. (2015). *Relationships between patient's perception of nurse caring behaviours, nurses' perception of nurse caring behaviors and patient satisfaction in the emergency department*. (Doctoral Thesis). Retrieved from: <https://scholarship.shu.edu/dissertations/2048>.
- Büyükoztürk, S., Kılıç, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, S., ve Demirel, F. (2013). *Güvenirlilik bilimsel araştırma yöntemleri* (15.bs). Ankara: Pegem Akademi.
- Cerit, B. (2016). Hastaların hemşirelik bakımından memnuniyet düzeyi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-36.
- Cerit, B., ve Coşkun, S. (2018). Hasta ve hemşirelerin hemşirelik bakım kalitesine ilişkin algıları. *Türk Klinik ve Laboratuvar Dergisi*, 9(2), 103-109.
- Chan, H.S., Chu, H.Y., Yen, H., & Chou, L.N. (2015) Effects of a care workshop on caring behaviors as measured by patients and patient satisfaction. *Open Journal of Nursing*, 5(2), 89. doi: 10.4236/ojn.2015.52010

- Çapık, C., Gözüm, S., ve Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 26(3), 199- 210.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2.bs). Ankara: Pegem Akademi.
- Engster, D. (2005). Rethinking care theory: The practice of caring and the obligation to care. *Hypatia*, 20(3), 50–74.
- Esin, M.N. (2014). Veri toplama yöntem ve araçları & veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerliği. S. Erdoğan, N. Nahcivan, ve M.N. Esin (Ed.), *Hemşirelikte araştırma: Süreç, uygulama ve kritik* içinde. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Gares, D. (2011). *The relationship of acute inpatient hospital length of stay and patient satisfaction*. (Doctoral Thesis). Retrieve from: <https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/887717825/9A16909AF-3854BCCPQ/1?accountid=15793>
- Gözüm, S., ve Aksayan, S. (2003). Kültürler arası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5(1), 3-14.
- Grant, J.S., & Davis, L.L. (1997). Selection and use of content experts for instrument development. *Res Nurs Health*, 20(3), 269-274. doi: 10.1002/(sici)1098-240x(199706)20:3<269::aid-nur9>3.0.co;2-g.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E., & Tatham, R.L. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall: Upper Saddle River.
- Henderson, A., Harrison, P., Rowe, J., Edwards, S., Barnes, M., & Henderson, S. (2018). Students take the lead for learning in practice: A process for building self-efficacy into undergraduate nursing education. *Nurse Education in Practice*, 31(19), 14-19. doi: 10.1016/j.nepr.2018.04.003
- Hinton, P.R., McMurray, I., & Brownlow, C. (2014). *SPSS explained* (2nd ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Jagoda, E.T., Edirisinghe, E.A.K.K., & Meegoda, M.K.D.L. (2019). Evaluation of service quality in nursing and patient satisfaction: Perception of patients and students nurses. *Global Public Health Conference*, 2, 37-51. doi: 10.17501/26138417.2019.2105
- Karaca, A., ve Durna, Z. (2018). Hemşirelik bakım kalitesi ve ilişkili faktörler. *Sağlık ve Toplum*, 28(2), 16-23.
- Kim, Y., Park, H., Hong, S.S., & Chung, H.J. (2018). Effects of a neonatal nursing practice program on students' stress, self-efficacy, and confidence. *Child Health Nursing Research*, 24(3), 319-328. doi: 10.4094/chnr.2018.24.3.319
- Labrague, L.J., McEnroe-Petitte, D.M., Papatthanasidou, I.V., Edet, O.B., Arulappan, J., Tsaras, K., & Fronda, D.C. (2016). Nursing students' perceptions of their instructors' caring behaviors: a fourcountry study. *Nurse Education Today*, 41, 44-49. doi: 10.1016/j.nedt.2016.03.013
- Meydan, C.H., ve Şeşen, H. (2015). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Milutinovic, D., Simin, D., Brkić, N., & Brkić S. (2012) The patient satisfaction with nursing care quality: The psychometric study of the Serbian version of PSNCQ questionnaire. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 26(3), 598–606. doi: 10.1111/j.1471-6712.2012.00969.x
- Özsaban, A., ve Bayram, A. (2020). Türkiye'de hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama deneyimlerini etkileyen faktörler: Sistematik derleme. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 124-145.
- Peprah, A.A., & Atarah, B.A. (2014) Assessing patient's satisfaction using SERVQUAL model: A case of Sunyani Regional Hospital, Ghana. *International Journal of Business and Social Research*, 4(2), 133–143. doi: 10.18533/ijbsr.v4i2.404
- Perry, C., Henderson, A., & Grealish, L. (2018). The behaviours of nurses that increase student accountability for learning in clinical practice: An integrative review. *Nurse Education Today*, 65, 177–186. doi: 10.1016/j.nedt.2018.02.029
- Sousa, V.D., & Rojjanasirat, W. (2011). Translation, adaptation and validation of instruments or scales for use in cross-cultural health care research: A clear and user-friendly guideline. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 17(2), 268-274. doi: 10.1111/j.1365-2753.2010.01434.x
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of Significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8(2), 23–74.
- Yaghmaie, F. (2003). Content validity and its estimation. *Journal of Medical Education*, 3(1), 25-27.